

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
Факультет історії та географії
Кафедра історії України

**Методичні рекомендація до проведення практичних занять та
самостійної роботи з
навчальної дисципліни
«Сучасна історіографія домодерної України»**

підготовки здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії»

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність/предметна спеціальність	032 Історія та археологія
Освітня програма	<i>Історія та археологія</i>

2019 рік

Змістовий модуль № 1.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Заняття №1

Історія повсякдення (2 год.).

1. Повсякдення ранньомодерної України як об'єкт історичних досліджень.
2. Історія їжі.
3. Історія речей та одягу.
4. Історія праці

Рекомендована література

1. Дзюба О. Інтер'єр та мода як ознаки стилю життя козацької старшини XVIII ст. // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 11–12. Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. С. 317–329.
2. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія: Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів: ПАІС, 2007.
3. Косміна О. Вбрання української еліти XVII–XVIII ст. // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 11–12. Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. С. 330–365.
4. Маслійчук В. До питання про дитячу та підліткову працю на Лівобережній та Слобідській Україні в другій половині XVIII ст. // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. Т. 1. Київ: Інститут історії України НАН України, 2012. С. 87-98.
5. Одрін О. Харчування ольвіополітів: традиції Середземномор'я і понтійська специфіка // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 13–14. Київ: Інститут історії України НАН України, 2017. С. 267–290.
6. Сердюк І. Дитина та «квартирне питання» в Гетьманщині // Емінак: науковий щоквартальник. 2018. №1 (21). Т.3. С. 47–52.

7. Уляновський В. Князь у домовому інтер'єрі та служебному оточенні: резиденції й двір князя Василя-Костянтина Острозького // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. Т. 2. Київ: Інститут історії України НАН України, 2012. С. 12–56.

8. Яременко М. Насолоди освічених в Україні XVIII століття (про культуру вживання церковною елітою чаю, кави та вина) // Київська академія. 2012. Вип. 10. С. 117–184.

Заняття №2

Історія родини. Гендерні студії. Вік людини (2 год.).

План теоретичних питань

1. Класичні дослідження Пітера Ласлетта та Джона Хайнала і їх вплив на трактування українського контексту. Типології родин і домогосподарства.
2. Жіноча історія на матеріалах домодерної України.
3. Маскулінні студії.
4. Історія дитинства.
5. Історія старості.

Рекомендована література

1. Білоус Н. Насильство над жінками: сюжети з міщанського і селянського повсякдення Волині XVI – початку XVIII ст. // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 11–12. Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. С. 135–146.

2. Волошин Ю., Сакало О. Населеність домогосподарств і структура родин // Український Гетьманат: нариси історії національного державотворення XVII–XVIII ст. У 2 кн. Кн. 2. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2018. С. 274–304.

3. Горобець В. «Хочу [...] поняти б за себя московскаго народу вдову ...» (Жінки в політичній біографії Івана Брюховецького) // Соціум. 2003. Вип. 2. С. 149–164.

4. Сердюк І. Дитина й дитинство в Гетьманщині XVIII ст. // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. Т.1: Практики, казуси та девіації повсякдення. Київ: Інститут історії України НАН України. 2012. С. 57–86.

5. Сердюк І. Дерево без плоду: бездітність і безпліддя в суспільстві Гетьманщини // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 13–14. Київ: Інститут історії України НАН України, 2017. С. 162–181.

6. Сердюк І. Особливості відображення вікових категорій населення Лівобережної України в Румянцевському описі Малоросії // Вісник Черкаського університету. Сер. „Історичні науки”. – Черкаси, 2008. – Вип. 133 – 134. – С.55 – 62.

7. Сердюк І. Населення літнього віку у містах Гетьманщини (за даними Румянцевського опису 1765-1769 рр.) // Соціум. Альманах соціальної історії. – Вип.9. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – С. 56–66.

8. Сердюк І. Повторні шлюби в Гетьманщині у другій половині XVIII ст. (за даними метричної книги Христорождественської церкви містечка Яреськи Миргородського полку) // Краєзнавство. – 2010. – Ч.3-4. – С.47-55.

9. Старченко Н. Звинувачення дружин у вбивстві чоловіків: жіноча жорстокість, чоловічі фобії чи матеріальний розрахунок родичів (Волинь останньої третини XVI ст. – першої половини XVII ст.) // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 13–14. Київ: Інститут історії України НАН України, 2017. С. 81–113.

Заняття №3

Злочинність, девіації, дисциплінування (2 год.).

1. «Наглядати та карати» М. Фуко і український контекст. Історія кримінального права.

2. Конфлікт як невід’ємний складник побутування соціуму. Праця Н. Старченко «Честь, кров і риторика».

3. Держава, дисциплінування і злочин неповнолітніх (роботи В. Маслійчука).

4. «Соціальний бандитизм» та «народні герої» домодерної доби.

Рекомендована література

1. Волошин Ю. Кримінальна злочинність в Гетьманщині другої половини XVIII ст. (за матеріалами Полтавського гродського суду) // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. Т. 1: Практики, казуси та девіації повсякдення. Київ: Інститут історії України НАН України, 2012. С. 287–325.

2. Коліївщина: Право на повстання / збірник статей. Київ: Марко Мельник, 2020.

3. Маслійчук В. Неповнолітні злочинці в Харківському намісництві 1780–1796 рр. Харків, 2011.

4. Посунько О. «В рассуждении женского полу моего неудобно...». Захист майнових інтересів жінок у судах Катеринославського намісництва у 80-90-х рр. XVIII ст. // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 13–14. Київ: Інститут історії України НАН України, 2017. С. 218–237.

5. Смірнов О. Страта Данила Кушніра і родина Гдишицьких. Уніати та православні на Наддніпрянщині другої половини XVIII ст. // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 13–14. Київ: Інститут історії України НАН України, 2017. С. 249–265.

6. Таїрова-Яковлева Т. Коліївщина: великі ілюзії / Пер. з рос. Т. Кришталовської. Київ: Кліо, 2019.

Заняття №4

Урбаністичні студії (2 год.).

1. Антропологія міського права (дослідження Т. Гошко).
2. Соціотопографія міста (М. Долинська, О. Коваленко).
3. Міські мешканці (Ю. Волошин, М. Капраль).

Рекомендована література

1. Волошин Ю. Козаки і посполиті: Міська спільнота Полтави другої половини XVIII ст. Київ: К.І.С., 2016.
2. Гошко Т. Звичай і права. Джерела, коментарі, дослідження: У 2-х т. Т. I: Антропологія міст і міського права на руських землях у XIV – першій половині XVII століття / Інститут Критики; Ukrainian Research Institute, Harvard University. Київ: Критика, 2019.
3. Долинська М. Львів: простір на тлі мешканців. Львів: УКУ, 2015.
4. Капраль М. Люди корпорації: Львівський шевський цех у XVII–XVIII ст. Львів: «Простір М», 2012. 552 с.
5. Коваленко О. Полтава XVII – XVIII століть. Київ: Видавець Олег Філюк, 2015.
6. Сердюк І. Полкових городів обивателі: історико-демографічна характеристика міського населення Гетьманщини другої половини XVIII ст. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011.
7. Сердюк І. Румянцевський опис Малоросії як джерело вивчення демографічних характеристик міст Гетьманщини // Історична пам'ять. 2008. №3. С.144 – 152.

Питання та практичні завдання для самостійної підготовки, самоперевірки і практичного засвоєння матеріалу відведеного на самостійне опрацювання.

Тема №1. Історія повсякдення.

1. Поясніть причини непопулярності історії повсякдення в радянській історіографії.
2. Охарактеризуйте головні українські тематичні видання, що стосуються історії повсякдення

3. Вивчення домашнього простору, організації домашнього господарства, праці, дозвілля.
4. Історія гри.

Рекомендована література

1. Білоус Н. «Маскарад тварин» у жартах і пародіях луцьких канцеляристів другої половини XVIII ст. // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 10. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013. С. 161–191.
2. Брік Т. Доходи слуг в Гетьманщині: тест теорії людського капіталу та соціального статусу на прикладі міста Полтава // Historians.in.ua. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://goo.gl/PDsDLb>
3. Коваленко О., Сердюк І. «Іграшка чи ремесло?»: один з аспектів дитинства в ранньомодерній Україні // Київська старовина. 2012. № 5–6. С. 45–56.
4. Маслійчук В. Деякі відомості про ігри та іграшки для дітей у Слобідській та Лівобережній Україні в другій половині XVIII століття // Народна творчість та етнографія. 2010. № 6. С. 72–76.
5. Назаренко В. «Квартирне питання» та господарська діяльність особового складу російського гарнізону м. Києва у другій половині XVII–XVIII ст. // Historians.in.ua. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://goo.gl/dPgE83>
6. Острась Е. Врожайність зернових культур, хлібні ціни та забезпеченість населення хлібом в Лівобережній Україні в другій половині XVIII ст. Донецьк: Донецький національний університет, 2003.

Тема №2. Мікроісторичні студії.

1. Основні джерела мікроісторичних досліджень та підходи до їх вивчення.

2. Наведіть приклади реалізації «західних» моделей на матеріалах ранньомодерної України.
3. У чому різниця між краєзнавством та мікроісторією?
4. Одиначне і колективне в мікроісторії.
5. Підходи до вивчення мови джерела та виокремлення нашарувань.

Рекомендована література

1. Горобець В. Конфлікт і влада в ранньомодерній Україні. Сотник новгород-сіверський проти гетьмана Війська Запорозького, 1715-1722. К., 2016.
2. Кузик Т. «Лучше головѣ, нежели хвостам служить?» Іван Чугуєвець: військовий писар і колезький асесор // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 9. Київ: Інститут історії України НАН України, 2010. С. 278–290.
3. Репан О. «Шпетная окказия» варвинського сотника Павла Ладинського // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 11. Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. С. 217–222.
4. Романова О. «Дело Ильи Човпило, подписавшегося князю бесовскому...» (Симбіоз народної та книжної культури в повсякденному житті Гетьманщини XVIII ст.) // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. Т. 2: Світ речей і повсякденних уявлень / Гол. ред. В.Смолій; Відп. ред. В.Горобець. К.: Інститут історії України, 2013. С. 239–270.
5. Сердюк И. Эмоциональная составляющая убийства «нечистого» ребенка (эпизод из жизни Гетманщины XVIII века) // Антропологический форум. 2015. № 25. С. 118–144.

Тема №3. Історія родини. Гендерні студії.

1. Типологія родин і домогосподарства.
2. З чим пов'язаний розвиток інтересу до жіночої історії в сучасній Україні?

3. Чому в Україні практично немає маскуліних студій?
4. Охарактеризуйте основні історичні міфи про родину і родинне життя в «старій Україні».
5. Церковна християнська доктрина та суспільна домодерна патріархальність у працях сучасних істориків.

Рекомендована література

1. Дзюба О. Приватне життя козацької старшини XVIII ст. (на матеріалах епістолярної спадщини). Київ: Інститут історії України НАН України, 2012.
2. Коваленко О. Гончарські родини Полтави XVIII ст. // Краєзнавство. 2010. №3. С. 109–115.
3. Крикун М. Населення домогосподарств у Житомирському повіті Київського воєводства 1791 року // Крикун М. Воєводства Правобережної України у XVI – XVIII століттях: Статті і матеріали. Львів, 2012. С. 553–579.
4. Маслійчук В. Девіантна поведінка жінки на Слобожанщині у 80-х – 90-х рр. XVIII ст. (за матеріалами повітових судів Харківського намісництва) // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 5. Київ: Інститут історії України НАН України, 2005. С. 197–215.
5. Маслійчук В. Дітозгубництво на Лівобережній та Слобідській Україні у другій половині XVIII ст. Харків: Харківський музей приватної садиби, 2008. 128 с.
6. Маслійчук В. Насильство в родині на Лівобережній та Слобідській Україні у другій половині XVIII ст. // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 7. Київ: Інститут історії України НАН України, 2007. С. 243–263.
7. Сердюк І. Вдівці і вдови у Румянцевському описі Переяслава (історико-демографічний аналіз) // Краєзнавство. 2008. №1–4. С.175–181.
8. Voloshyn Y. Household composition and family structures of Ukrainian Cossacks in the Second Half of the eighteenth century // The History of the Family. 20 (1). 141-157.

Тема №4. Історична біографістика.

1. Чим просопографічні дослідження відрізняються від переказування біографій?
2. Інтелектуальна біографія (на прикладі праці Н. Яковенко «У пошуках нового неба»).
3. Як історики (ре)конструюють біографії історичних діячів домодерної епохи?
4. Проблема осучаснення постаті.
5. Одні джерела та незмінні описові прийоми, але різні образи однієї людини.

Рекомендована література

1. Гіпч В. Юзеф Бартоломій Зіморевич. Життя та світогляд львівського міщанина XVII століття // Київська старовина. 2012. № 4. С. 149–161.
2. Горобець В. Гетьман Брюховецький. Життя у славі, владі та ганьбі. Київ: Парламентське видавництво, 2019.
3. Заяць А. "Єврейське" щастя: як волинський єврей Маєр Давидович збирав свій капітал (перша половина XVII ст.) // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 11–12. Київ: Інститут історії України НАН України, 2015. С. 255–274.
4. Яковенко Н. У пошуках Нового неба: Життя і тексти Йоаникія Галятовського. Київ: Лаурус; Критика, 2017.

**Тема №5. Злочинність, девіації, дисциплінування
(на матеріалах домодерної України).**

1. Історія кримінального права.
2. Дослідження злочинності та конфліктів.
3. Підходи до розмежування девіантного і повсякденного.

Рекомендована література

1. Бабкова Г. «Безгласые граждане»: малолетние преступники в судебной системе России 1750–1760-х годов // Малолетние подданные большой империи. Филипп Аръес и история детства в России (XVIII – начало XIX века). Москва: РГГУ, 2012. С. 47–75.

2. Волошин Ю. Кримінальна злочинність в Гетьманщині другої половини XVIII ст. (за матеріалами Полтавського гродського суду) // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. Т. 1: Практики, казуси та девіації повсякдення. Київ: Інститут історії України НАН України. 2012. С. 287–325.

3. Капраль М. Крадіжки, п'янство, бійки, розпуста: зворотня сторона повсякденного життя шевців Львова XVII–XVIII ст. // Повсякдення ранньомодерної України. Історичні студії в 2-х томах. Т. 1: Практики, казуси та девіації повсякдення. Київ: Інститут історії України НАН України. 2012. С. 217–244.

4. Маслійчук В. Неповнолітні злочинці в Харківському намісництві 1780–1796 рр. Харків, 2011.

Тема №6. Історія тіла та медицини.

1. Причини непопулярності історії медицини в Україні.
2. Тілесність як табуїтована та «недисертабельна» тема.
3. Вивчення уявлень про правильну й неправильну, «чисту» й «нечисту» тілесність.
4. Дослідження медичних практик, уявлень.
5. Вивчення історії хвороб та епідемій.

Рекомендована література

1. Дидик-Меуш Г. Українська медицина. Історія назв. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. 400 с.
2. Диса К. Історія з відьмами. Суди про чари в українських воєводствах Речі Посполитої XVII – XVIII століть. Критика: Критика, 2008.
3. Долгов В. Любовь, сексуальность и полова мораль в Древней Руси X–XIII вв. // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 1. Київ: Інститут історії України НАН України, 2002. С. 205–215.
4. Костогриз К. Медичні порадики Гетьманщини в системі вченої та популярної медицини // Український історичний збірник. 2017. Вип. 19. С. 345–360.
5. Кузик Т. Про захворюваність та смертність в Запорізькій Січі (два документи із фондів ЦДІАК України) // Наукові записки: Збірник праць молодих вчених та аспірантів. 2002. Т. 9. С. 215–226.
6. Нетудихаткін І. «Живі» та «мертві» діти на портреті Євдокії Журавко 1697 р. // Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. 2011. С. 102–108.

Тема №7. Урбаністичні студії.

1. Часопис «Місто. Історія. Культура. Суспільство».
2. Діяльність Львівського центру міської історії.
3. Дискусії про домодерне українське місто як явище.
4. Чи можливі дослідження міського способу життя та світогляду?

Рекомендована література

1. Вечерський В. Плани міст Лівобережної України XVII–XVIII ст. як джерела вивчення містобудівного розвитку // Архітектурна спадщина України. 1996. Вип. 3. Ч. 1. С. 105–121.

2. Водотика Т. С. Культура підприємництва в містах Наддніпрянської України (друга половина XIX – початок XX ст.) / Наук. ред. Я. В. Верменич. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2018.

3. Волошин Ю. Козаки і посполиті: Міська спільнота Полтави другої половини XVIII ст. Київ: К.І.С., 2016.

4. Сердюк І. Полкових городов обивателі: історико-демографічна характеристика міського населення Гетьманщини другої половини XVIII ст. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011.

Ресурси для аналізу та ознайомлення:

<http://mics.org.ua/journal/index.php/mics> – сторінка урбаністичного наукового журналу «МІКС. Місто. Історія. Культура. Суспільство».

<http://www.lvivcenter.org/uk/> – сторінка Центру міської історії Центрально-Східної Європи.

Тема №8. Ідентичність та уявлення.

1. Ідентичність як конструкт.
2. Вивчення множинних ідентичностей.
3. Охарактеризуйте дискусії про соціальні та національні ідентичності домодерної України.
4. Вивчення уявлень про «правильних», «своїх», «чужих», «інакших», «неправильних», «маргіналізованих» членів соціуму.

Рекомендована література

1. Глаголева О. Оскорбленная добродетель: бесчестье и обида в эмоциональном мире русской провинциальной дворянки XVIII века // Российская империя чувств: подходы к культурной истории эмоций: Сб. ст. М.: НЛО, 2010. С. 329–352.
2. Гошко Т. Уявлення про дитинство у кодексах міського права в Речі Посполитій XVI – початку XVII ст. // МІКС. 2017. № 2 (4). С. 37–56.
3. Довга Л. Система цінностей в українській культурі XVII ст. (на прикладі теоретичної спадщини Інокентія Гізеля). К.: Свічадо, 2012. 342 с.
4. Паславський І. Уявлення про потойбічний світ і формування поняття чистилища в українській середньовічній народній культурі // Записки НТШ. Львів, 1994. Т. 228. С. 345. С. 343–351.
5. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій. К.: Laurus, 2013.
6. Романова О. Образ «грішника» за матеріалами сповідних розписів Київської митрополії 1730–1760-х рр. // УІЖ. 2012. № 1. С.46–66.
7. Сердюк І. Емоциональная составляющая убийства «нечистого» ребенка (эпизод из жизни Гетманщины XVIII века) // Антропологический форум. Санкт-Петербург, 2015. № 25. С. 118–144.
8. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI– XVII ст. Київ: Критика, 2002.

Виконання індивідуальних/навчально-дослідних завдань

Індивідуально-дослідне завдання виконується у формі есею. Якщо докторант виконує дисертаційне дослідження у контексті ранньомодерної історії, за погодженням із викладачем ІНДЗ може бути виконано у форматі історіографічного огляду, або аналізу історіографії за темою його майбутньої дисертації. У такому огляді спирається на літературу, що обговорювалася під час вивчення курсу, таким чином, щоб були враховані й результати самостійної роботи. Що питання ІНДЗ, що історіографічний огляд за тематикою дисертації мусять також враховувати загальну історіографічну ситуацію та бути вписаними в ширший контекст. Для цього, зокрема, нижче подано перелік історіографічної літератури загального характеру.

За виконання ІНДЗ здобувач вищої освіти отримує до 40 балів з курсу.

Тематика ІНДЗ

1. Часопис МІКС та сучасна українська історична урбаністика.
2. Біографія знатної людини домодерної доби: конструювання, реконструкція та деконструкція в сучасних дослідженнях.
3. Чи можливі біографічні дослідження простолюду на домодерних джерелах?
4. Як «соціальні» ідентичності стали «національними». Радянська спадщина українських ранньомодерних студій.
5. Інституалізація та особливості розвитку історіографій домодерної України.
6. Чи можлива «політична» актуальність досліджень домодерного часу?
7. Які періоди та теми історичних досліджень є грантово кон'юнктурними?
8. Чи має Україна свою мікроісторію?
9. Тіло як об'єкт історичних досліджень в Україні.
10. Історія ментальності: уявлення епохи чи уявлення історика про епоху?

Література загальноісторіографічного характеру

1. Academia. Terra Historiae. Студії на пошану Валерія Смолія. У 2-х кн. – Кн. 1: Простори історії / Відп. ред. Г. Боряк; Упоряд.: С. Блащук, Г. Боряк, В. Горобець, А. Кудряченко, В. Матях, В. Ткаченко, В. Солошенко, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України, ДУ "Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України". Київ, 2020.
2. Academia. Terra Historiae. Студії на пошану Валерія Смолія. У 2-х кн. – Кн. 2: Простори історика / Відп. ред. Г. Боряк; Упоряд.: С. Блащук, Г. Боряк, В. Горобець, А. Кудряченко, В. Матях, В. Ткаченко, В. Солошенко, О. Ясь. НАН України. Інститут історії України, ДУ "Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України". Київ, 2020.
3. Ададуров В. Вписування української історії у європейський контекст. Львів: Видавництво УКУ, 2013.
4. Вжосек В. Історія – культура – метафора. Постановня неklasичної історіографії. Про неklasичне мислення. Київ, 2014.
5. Гирич І. "Народництво" та "державництво" в українській історіографії: проблема змістовного поповнення понять // Молода нація. №4. 2000. С.5–30.
6. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле. Київ: Ніка-Центр, 2012.
7. Зашкільняк Л. Виклики сучасної історіографії: світовий та український контексти // Україна модерна № 9. 2005. С.7–14.
8. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія: Посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів: ПАІС, 2007.
9. Зашкільняк Л. Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна українська історична наука // Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми. Львів, 2004. С. 24–56.

10. Касьянов Г. «Национализация» истории: нормативная историография, канон та їхні суперники // Українська историографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми. Львів, 2004. С.57–73.

11. Касьянов Г. Современное состояние украинской историографии: методологические и институциональные аспекты // *Ab Imperio*. 2003. №2

12. Кравченко В. Україна, Імперія, Росія: вибрані статті з модерної історії та історіографії. Київ: Критика, 2011.

13. Портнов А. Історії істориків: обличчя й образи української історіографії ХХ ст. Київ: Критика, 2011.

14. Стрик Т. Якої оповіді про минуле потребує Україна? // Україна модерна. № 3 (14). 2009. С. 228–246.

15. Удод О., Верменич Я., Ковалевська О., Ясь О. Нариси з соціокультурної історії українського історієписання: субдисциплінарні напрями / Упоряд. текстів й наук. апарату С. Блащук, Н. Пазюра; За загал. ред. В. Смоля. НАН України. Інститут історії України. Київ: Генеза, 2018.

16. Яковенко Н. В кольорах пролетарської революції // Укр. гуманітарний огляд. 2000. №3.

17. Яковенко Н. Вступ до історії. Київ, 2007.

18. Яремчук В. Загальний образ минулого України : підходи сучасної української історіографії // Українська історіографія на зламі ХХ і ХХІ століть: здобутки і проблеми. Львів, 2004. С.74–94.

19. Ясь О. Історик і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок ХІХ — 80-ті роки ХХ ст.). Київ: НАН України. Ін-т історії України, 2014.

20. Serdiuk I. The History of the Childhood in the Early Modernism's Period: Review of the European and Ukrainian historiography // *The Making of Modern Ukraine: Human Society in Historiographic Discourse: collective monograph* / S. R. Lyakh, I. O. Serdiuk, H. F. Turchenko, Ya. V. Popenko, etc. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. P. 23-47.

Інформаційні ресурси

<http://www.history.org.ua> – сайт Інституту історії України НАН України.

<http://www.historians.in.ua/index.php/en/> – фаховий науковий історичний ресурс, що містить і сучасні дослідження домодерної України.

<http://chtyvo.org.ua/> – електронна бібліотека, де за допомогою користувацького пошуку легко віднаходяться нові дисертації історичного спрямування та автореферати, з якими працюємо під час вивчення дисципліни.

<http://mics.org.ua/journal/index.php/mics> – сторінка урбаністичного наукового журналу «МІКС. Місто. Історія. Культура. Суспільство».

<http://www.lvivcenter.org/uk/> – сторінка Центру міської історії Центрально-Східної Європи.

Інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи аспірантів

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в час, вільний від аудиторних занять.

Робочою програмою дисципліни «Сучасна історіографія домодерної України» передбачається самостійна робота аспірантів у обсязі 96 години (із загального обсягу 120 год.), яка включає в себе такі складники:

1. Опрацювання лекційного матеріалу;
2. Підготовка до семінарських занять (за планами занять);
3. Виконання практичних завдань;
4. Робота з питаннями винесеними на самостійне опрацювання;
5. Робота з навчальною, науковою, науково-популярною та довідковою літературою;
6. Аналіз текстів;
7. Підготовка доповідей;
8. Проведення дискусій;

Перевірка виконання здобувачами вищої освіти самостійної роботи відбувається під час аудиторних занять, у формі усного опитування, презентації, доповіді. Результати самостійної роботи враховуються при виставленні атестаційної оцінки під час міжсесійного контролю та впливають на підсумкову оцінку.

Виконуючи самостійну роботу з курсу, здобувачі вищої освіти вчаться розподіляти свій робочий час, планувати черговість виконання окремих етапів завдання, працювати з текстами, аналізувати матеріал, порівнювати різні підходи до роботи з інформацією та робити висновки. Ці вміння стануть важливими при вивченні інших гуманітарних дисциплін, у викладацькій практиці, науковій роботі, повсякденному житті. Також на практиці закріплюються навички академічного письма.

Отримані навички будуть необхідними насамперед у контексті реалізації власного дисертаційного дослідження. Вони сприятимуть формуванню професійного історика-науковця, котрий знайомий з історіографічною ситуацією в галузі власного дослідження та вміє працювати з доробком колег, враховувати його під час роботи.

Можливості для дистанційного проходження курсу

Враховуючи характер курсу, та його спрямованість насамперед на обговорення різних складників історичного наукового доробку, курс повністю чи частково може бути реалізовано у дистанційному форматі. В такому разі викладання лекційного матеріалу та обговорення практичних завдань відбувається за допомогою сервісу Zoom. Також аспіранти надсилають свої матеріали викладачеві.